

SZEGED

gazdasági, szociális és kulturális helyzete

A Központi Statisztikai Hivatal Szeged Városi Igazgatóságának jelentéséből

1957-BEN

„Szeged gazdasági, szociális és kulturális helyzete 1957-ben” címmel kiadott statisztika első részét lapunk tegnapi számában közzétettük. Most a jelentés többi részét ismertetjük.

Munkaügy

Szegeden 1957-ben a foglalkoztatottság meghaladta az előző évit. Bár az év első hónapjaiban a munkaközvetítő iroda még mintegy 1600 munkát keresőt tartott nyílván. Az előző évhez mérten a dolgozók száma átlagosan a szocialista iparban három, a mezőgazdasági állami szektorában 36, az állami és szövetkezeti kereskedelemben 11, a helyi közlekedésben 4, a kommunális vállalatoknál 7 százalékkal nőtt 1957-ben. Ezekben a termelői ágazatokban dolgozók részére kifizetett munkabérek összege együttesen 25 százalékkal emelkedett.

1957 június 30-án Szegeden 1495 magánkisiparos volt. 128-al több mint 1955 év végén. A magánkereskedők száma 1957 végére 331-re emelkedett az 1955 évi 206-tal szemben.

Városfejlesztés — városgazdálkodás

A kommunális vállalatok 1957-ben a lakosság igényeit fokozottabb mértékben elégítették ki, mint az előző években. Egy év alatt a vízhálózat hossza mintegy 4 kilométerrel bővült.

308-al emelkedett a vízhálózati bekötések és 20-szal a közkifolyók száma. Az év folyamán 30 kilométer hosszú állami csatornát és 79 kilométer hosszú nyitott árkot tisztítottak. A háztartási gázfogyasztók száma 439-el emelkedett s az év végén megközelítette a 6100-at. A Köztisztasági Vállalat 765 ezer négyzetméter közterület tisztítását végezte. A napenként rendszeresen tisztított terület nagysága 35 ezer négyzetméterrel nőtt. Az Ingatlankezelő Vállalat az év folyamán 15 lakóépület s ennek keretében 127 nagyrészt lakásbérlemény felújítását végezte el. A villamosok mintegy 26 millió, az autóbuszok közel 2,6 millió utast szállítottak 1957-ben. Az utasforgalom a villamoson és az autóbuszokon is emelkedett. A villamoskocsik zsúfolt-sága újabb kocsik beállításával csökkent, az autóbuszjáratok sűrűsége csúcsforgalmi időszakokban egyes vonalakon nem elégséges.

A közműellátásban, a különböző szolgáltatásokban és a helyi közlekedésben azonban még voltak zavarok és a fejlesztés nem tartott mindenben lépést a megnövekedett igényekkel. A nyári hónapokban a magasabb emeleteken gyakori volt a vízhiány. A csúcsfogyasztási időszakban viszont a nyomáscsökkenés.

Egészségügy

A kórházakban, klinikákon az elmúlt év folyamán 40 ezer beteget kezeltek, 1957 végén a fekvőbeteg ellátást 1790 betegágy szolgálta. Egy év alatt 66-tal nőtt az ágyak száma. A tbc-gondozók az elmúlt évben végrehajtották a város hat éven felüli népességének röntgen-ernyőképes átszűrését. Ezzel és az ellenőrző kötelező vizsgálatokkal együtt az intézet egy év alatt több mint 110 ezer szűrővizsgálatot végzett. A múlt év őszén fellépett influenza járvány a város lakosságának mintegy 30 százalékát érintette. Az orvosi, kórházi és gyógyszerellátás a járványos időszakokban is megfelelő volt. A szegedi gyógyszerellátás forgalma 1956-ról 1957-re több mint kétfélszeresével emelkedett.

dett, amelyből egymillió forintot emelkedés az influenzajárvány időszakára esett. Az év folyamán Szeged üzemében közel 1400 háromnapon túl gyógyuló és három halálos kimenetelű baleset történt. Közlekedési és egyéb szerencsétlenség következtében további 37 ember vesztette életét Szegeden. A balesetek száma az előző évekhez képest emelkedett.

Művelődésügy

A város területi és üzemi óvodáiban 1957 végén 3138 volt a bejáró gyermekek száma. 1957-ben több mint 10 500 általános és 4100 középiskolai tanuló kezdte az új tanévet. Az előző tanévhez képest az általános iskolákban 42-vel emelkedett a tanuló és tizenötöt az osztálytermek száma. A középiskolai tanulók között jelentősen nőtt a gimnáziumi tanulók száma.

Az egyetemeknek és főiskolának az 1957–58 tanév elején 3517 hallgatója volt,

13 százalékkal több mint egy évvel korábban. Az elmúlt évben 400 színházi előadásnak 212 ezer és a 2500 mozilátogatásnak egymillió 600 ezer látogatója volt. 1956 évhez képest a színházlátogatók száma 5,5, a mozilátogatók száma 270 ezerrel emelkedett. A városi Somogyi Könyvtár könyvvállománya egy év alatt 6700 kötetrel gyarapodott és az év végén meghaladta a 230 ezret. Egész évben mintegy 330 ezer könyvtári könyvet kölcsönöztek.

Népmozgalom

A szegedi lakosokra vonatkozóan 1957 első kilenc hónapjáról állnak rendelkezésre adatok. Ebből megállapítható, hogy október 1-ig 682 házasságkötés történt városunkban. Kilenc hónap alatt 1600-al több volt a városba költözők száma, mint az elköltözőké. A bevándorlás révén történő szaporodás többszöröse az előző éviéknél.

Fénylő oldatok, bonyolult műszerek

a tudomány szolgálatában

A Szegedi Tudományegyetem Kísérleti Fizikai Intézetében már sok év óta folyó olyan kísérletek, amelyek az anyag szerkezetének megismerését segítik elő. 1950 óta az ezeket a kutatásokat elősegítő berendezések nagy fejlődésen mentek át. Az intézet munkatársai Budó Ágoston Kossuth-díjas egyetemi tanár elméleti és gyakorlati irányítása mellett modern kutatóberendezéseket létesítettek. A munkaközösség tagjai — Kecskeméty István kandidátus, adjunktus, Salkovits Endre adjunktus, Marek Nándor, Gargya László és Hevesi János tanársegédek — az új berendezések elkészülése után két szovjet kutatónak nyomdokain haladva kezdték el anyagszerkezeti kutatásaik továbbfejlesztését.

Ilyen vizsgálatokat a világban már körülbelül 1920 óta végeznek. Két szovjet fizikus — Sz. J. Vavilov és V. L. Jovsin — világviszonylatban is vezető szerepet biztosítottak ennek a tudományágaknak. A szovjet természettudomány főleg a magfizikai kutatóhálózatnak a kiépítésében azóta új területeket is meghódított, az anyagszerkezeti kutatásokban azonban még sok kérdés maradt nyitva, amelyek-

nek megoldása a szegedi kutatókra is vár.

A láthatatlan fények hatására ...

Kecskeméty István adjunktus, kandidátus az intézet dolgozóit által készített két nagy teljesítményű modern műszer működésének magyarázata közben tájékoztatott arról, hogy mit is végeznek el ezek a gépek.

— Vannak olyan oldatok, amelyek szerves anyagok oldatai és napfényhatásra is, de szemmel nem látható fénynek, az ultraibolya-fénynek a besugárzására is különböző színűen fluoreszkálnak. Ez a készülék olyan berendezés, amely ennek a fluoreszkálásnak a mértékét határozza meg. A készülékben egy kvard higanylámpa mindenféle fényt lövell ki, amit egy spektrográf felbont. A folyadékot, amiben szerves anyagot oldottak fel, csupán az ultraibolya-fény hatása éri. A sugárzó fény poláros fény, s az az érdekessége, hogy ha az oldatot poláros fényvel gerjesztjük, akkor a fluoreszcencia-fény is többé-kevésbé poláros lesz. A kibocsátott fény polárosságának mértékéből az oldat szerkezetére, a feloldott anyag molekuláinak szerkezetére következtethetünk, különösen akkor, ha ellenőrizzük, hogy a gerjesztő

Egy szegedi üzem mérnöke, volt MDP-tag, most pártönkivüli panaszolta ismerősei körében:

— Nem háborgatnak azért, hogy pártönkivüli vagyok, s kiegyensúlyozottan végezhetem fontos munkámat. Nyugtalanít azonban, hogy némely kommunista gyanús szemmel méregetnek, valahogyan a politikai megbízhatatlanság gomolygó ködét próbálják körém vonni...

Az illető mérnök ember — a szocialista mozgalomnak különböző okleveleinek, jelvényeinek tulajdonosa — az ellenforradalom előtt, alatt és utána sem tett rosszat a néphatalom ellen. Szíve a szocializmushoz, a párt-hoz húzott és húz. Igaz, nem lépett az MSZMP-be — s talán nem is eléggé érett erre —, de ettől még tisztességes, becsületes és rendes ember. Épp úgy, mint sok pártönkivüli társa: munkások, parasztok, értelmiségiek. A párttaggal szemben támasztott követelmény azonban a tisztességhöz, becsületességhez, rendességhez a többi között magas öntudatot, áldozatvállalást is előír.

A szóbanforgó mérnök — cselekedetei a legdöntőbbek erre —, mind szakmailag, mind politikailag megbízha-

tó. Annak ellenére is az, hogy újra nem lett párttag. Nem helyes hát, ha némely »balos« kommunista — bár bizonyára a népi rendszer feltételeiből — gyanús szemekkel nézegeti. Helyette inkább beszélgetni kellene a mérnökkel, szemtől szembe elmondani az »aggályokat«, hogy válaszolni tudjon rájuk. S miért nem mondhatnák meg baráti vitában véleményüket a »balosok« is?

Ha már a beszélgetések nál tartunk, akkor hadd mondjuk meg: követelmény volt, s ma inkább az, hogy a kommunista tovább erősítsék a barátság szálait a legkülönbözőbb posztokon dolgozó pártönkivüliekkel. Frázis nélkül mondhatjuk, hogy szépek e kapcsolatok eredményei, de gazdagabb tartalmáért sokkal többet kell tennünk. A barátság szálai több más mellett úgy erősödnek, ha azok a párttagok, akiket illet, elhagyják a bizalmatlanságot a tisztességes, munkájukból élő emberekkel szemben. Ha nem ezt teszik, akkor akaratlanul is ártnak a szocializmus ügyének és a bizalmatlanság nyomán az elzárkózás visszahúzó jeleivel is terhelik pártszervezetüket.

Elengedhetetlenül kell természetesen a nyitott szem, az örökös, mert az ellenforradalom egyik fő tanulsága éppen ez. A bizalmatlanságnak azonban azok felé kell irányulnia, akik erre rászolgáltak osztályhelyzetükből, magatartásukból, vagy az ellenforradalomban végzett cselekedetükből adódóan. De nem lehet az olyan munkásokat ellenségnek bélyegezni, bizalmatlannak lenni velük szemben, akik az ellenforradalom idején »hőbörgtek«, vagy kisebb, nagyobb vétkeket — nem bűnöket (!) követtek el. Ezek a világeletükben munkások, sem Horthy, sem Eszterházyt, sem Chorin bárót nem akarták vissza, ám józan ítélőképességüket elvesztve a nagyszájúságig, a vétkegig jutottak.

Sajnos előfordul, hogy az ilyen »hőbörgő«, vétket elkövető munkást forrófejűen és türehtelenül lehetetlenül teszik, nem hagyják őt dolgozni; esztorgályozni, falat rakni, fonni stb. Érkeznek ilyen panaszok a megyei, városi és járási pártbizottságokhoz. A megtévedt, vétkező elkövető munkás nem tudja eltartani családját, mert a túlbuzgó, szektás magatartás megakadályozza ezt. Járhatja egyik üzemet a másik után, az információ nyomon követi és ezért sehol nem alkalmazkodik.

A megtévesztett, félrevertett és politikai hibákat elkövető embereket megilleti a munka, s ettől elútni őket nemcsak helytelen, hanem bűn is. Ez lényegében az MSZMP Központi Bizottságának álláspontja —, és természetesen ez is a párt politikájának.

A két gép mellett most is ott ülnek a kutatócsoport munkatársai és végzik méréseiket. Annyit már tudunk, hogy az itt folyó kísérletek alapvető tudományos fontosságúak: az anyag szerkezetének megismeréséhez segítik hozzá a tudományt. Érdekes, hogy ez az elvont jellegű tudományos munka is megtalálta a gyakorlati étellel a maga kapcsolatát. Mint Kecskeméty adjunktus elmondja, ennek a kutatólaboratóriumnak a munkája tette lehetővé, hogy az I. számú Belklinikával közösen élettani vonatkozású fluoreszcencia-vizsgálatokat végezzenek. Az emberi szervezet adrenalin és noradrenalin tartalmának meghatározását végzik el ebben a közös munkában. Sárkány Béla, a Kísérleti Fizikai Intézet tanársegéde és Faredin Imre klinikai tanársegéd együtt dolgoznak ezeknek a kutatóknak során, melyeknek igen nagy az orvosi, diagnosztikai jelentőségük, hiszen a mellékvesedagánatok fellépését lehet kimutatni e vizsgálatok útján.

Jelentős eredmények

Kecskeméty adjunktus megmutat néhány eszközt is, mivel jó néhány éve megolytak a kísérletek. Bizonyendkívül egyszerűek és nézések a mai bonyolult műszerekhez képest. Az új felszerelés Kecskeméty adjunktus szavai szerint világviszonylatban is kiváló, modern. A kutatócsoport tagjai állandóan tökéletesítik, s azt remélik, hogy ez az új, kitűnő laboratórium jelentős tudományos eredmények elérését teszi majd a kutató kollektíva számára lehetővé. (sz.)

A bizalmatlanság ellen

tudják. A munkát pedig nem lehet megtagadni tőlük. S a kommunista dolgát, hogy ezeket az embereket — ha kell, nagyon kemény, de jóindulatú bírálattal, ha kell, jó szóval segítsék vissza a társadalomba. Mert ők nem ellenségek! S ahol elvtársaink ellenségként kezelik az ilyen embereket és ezt hangoztatják, — ott a munkások visszatérésével is találkozhatnak.

A bűnösöket — bűnük arányának megfelelően — büntetni kell. A vétkeikkel szemben pedig körütekintó egyéni elbírálással igazságos döntéseket kell hozni munkabábaállításukért. Az olyan embert sem lehet ellenségnek bélyegezni, bizalmatlannak lenni vele szemben, aki ma még egyik másik részkerdesben nem lát tisztán, és erről megfelelő keretek között vitázik is. Az ilyenekkel is a határozott elvi alapon folyó eszmecsere útját kell járni, nem pedig belejük fojtani a szót, vagy bizalmatlansági bélyeget ütni a homlokukra. Nem engedmény ez az ellenségnek, hanem annak egyik összetevője, hogy eredményesebben vívjuk a harcot a tényleges ellenforradalmi lovagok, a tényleges ellenséggel szemben. És — ismét hangoztatjuk — a forradalmi éberséget fokoznunk kell!

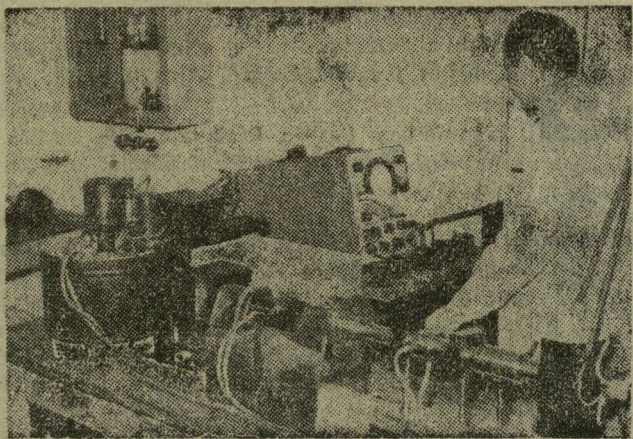
Az igazságnak megfelelően azt is megmondjuk, hogy sok pártönkivüli indokolatlanul és igazságtalanul általánosítva bizalmatlan. Indokul őszinte beszélgetéseken azt hozzák fel: X., vagy Y. elvtárs türelmetlen volt a vitában, a megtévedt, vagy hibát elkövető embert megfenyegette stb. A pártönkivüli igazságtalanul bár, de hajlamos az általánosításra. Arra, hogy a párt politikájával nem azonos egyéni véleményt a párt politikaként könyveljen el. Pedig a párt politikája és a kommunista jellemzője: elvi következetesség az ellenséggel szemben, szerénység és fáradhatatlan munkálkodás a nép javáért.

Minden kommunistának megvan a maga munkája és a maga felelőssége az emberekkel folytatott eszmecserekből, a vélemények kicserélésében. Áll ez a bizalom további terebelyesítésére és a vétkeket elkövető, életükben mindig dolgozó emberek ügyének igazságos elbírálására is. A bizalom sokat jelent. Bizalomra — s ez természetesen egyformán érinti mind a kommunistákat, mind a pártönkivülieket — bizalom a válasz. A sanda, indokolatlan gyanút, a párt politikájának jobbra, vagy balra való egyéni magyarázatát ne tűnjük meg. Ne engedjük még helyenként sem, hogy az alharosság, az indokolatlan bizalmatlanság buktatói keserítsék az életet, akadályt rakjon a kommunista és a pártönkivüliek szépen gazdagodó kapcsolata közé.

MORVAY SANDOR

Megalakult a szegedi úttörők tudósító köre

A szegedi Úttörőház vezetőségének kezdeményezésére megalakult a szegedi úttörők tudósító köre. E kör célja, hogy a szegedi általános iskolákat felölelve az íráskészséggel rendelkező úttörőket bevonja a faliújság szerkesztésébe, a különböző vidéki úttörőházakkal való kapcsolat kiépítésébe, levelezésbe, az országos és elsősorban a helyi lap rendszeres tudósításába. Az első megbeszélésen mintegy 15 úttörő vett részt, akik örömmel fogadják a Délmagyarországi szerkesztőbizottság képviselőjének azt a bejelentését, hogy a lapban helyt kapnak a szegedi úttörők. Ez gyakorlatban azt jelenti, hogy a szegedi úttörők tudósító köréhez legközelebbi cikkek, versek, rajzok, fényképek a Délmagyarországi napvilágot látnak majd. A szegedi úttörők tudósító köre már meg is kezdte munkáját.

(Liebmann felvétele)

Allandó hullámhosszon gerjesztő fény mellett pontosabb mérést és határfokot is kimutató berendezés. A gép mellett Marek Nándor tanársegéd